

diaridegirona.cat » Opinió

La 'Pamietes'

☆☆☆☆

Dels quasi trenta llibres publicats per Teresa Pàmies, el primer que vaig llegir fou el titulat *Quan érem capitans*, guardonat amb el premi Joan Estelrich 1974. I cal dir que el vaig trobar realment interessant ja que, entre d'altres fets, l'autora hi relata l'entrada de les tropes franquistes a Barcelona. Una entrada poc coneguda en detall, que es traduí en tot un gran drama per als últims valents defensors de la ciutat, on figurava la Pàmies, dirigent de les Joventuts del Partit Socialista Unificat de Catalunya (PSUC) i fundadora de l'Aliança de ja Dona Jove de Catalunya, organització femenina per ajudar aquells que combatien a la Guerra Civil. Ningú com ella, per tant, no podia narrar-la millor. Aleshores, Teresa Pàmies, nascuda a Balaguer (Lleida), on el seu pare militava al Bloc Obrer i Camperol, gaudia de molta popularitat per les seves activitats a favor de la Segona República. Entre els seus mítings, cal ressaltar-ne un: el que, al costat de Lluís Companys, féu a la plaça de toros Monumental.

La Pàmies, que ara ha mort a Granada, als 92 anys i a casa d'un dels seus quatre fills, dos dels quals són fruit de la seva relació amb Gregorio López Raimundo, exsecretari general del PSUC -Sergi Pàmies n'és un-, era una autèntica i valerosa capitana. I així, poc abans d'abandonar Barcelona, a finals de gener del 1939, cridava a la resistència, quan l'exèrcit rebel de Franco iniciava l'ocupació de la ciutat, pel Tibidabo, mentre ajudava que les dones aixequessin, sota la seva direcció, una barricada en un carrer. L'obra, però, restà incompleta, ja que es veieren forçades a fugir. D'aquesta manera, la Pàmies hagué de deixar enrere, amb profund dolor, la seva mare, a qui ja no veuria mai més, atès que, el 1944, moriria a la Ciutat Comtal.

Abans de creuar la frontera, tot començant així un llarg exili, la "Pamietes", que li deien, al capdavant d'un grup de dones passà per Olot, on intentà infondre ànims i moral a l'element femení de la capital de la Garrotxa, car els homes, qualificats de "cagats" per les olotines, pràcticament n'havien marxat tots davant el ràpid avançament dels anomenats "nacionales".

Teresa Pàmies passà a França un dia fred i plujós de febrer, quan les autoritats franceses decidiren obrir les portes del seu país a una immensa allau de fugitius del terror franquista, mentre els gendarmes preguntaven a les noies, com ella mateixa explica al seu llibre, si eren verges.

L'exili de la "Pamietes" per països d'Europa i Amèrica (a Mèxic estudià periodisme en una universitat) durà fins al 1971, any en què tornà a Catalunya, perquè l'obra *Testament a Praga*, escrita conjuntament amb el seu pare, a qui havia retrobat a Txecoslovàquia, rebé el Premi Josep Pla 1970. I a partir de llavors s'instal·là de nou a Barcelona, on prosseguí la seva tasca literària, periodística i radiofònica (abans ja havia col·laborat des de l'exterior a les revistes Serra d'Or i Oriflama), una tasca que rebria els més importants guardons de les lletres catalanes.

La seva última obra fou *Informe al difunt*, el 2006, un llibre-homenatge al seu marit López Raimundo, traspasat feia cinc anys, amb el qual no pogué viure amb plena llibertat fins al 1979, motiu que impedí que aquest donés el seu cognom a en Sergi -duu el de la mare-, atès que sempre s'hagué d'amagar, proveït, tant a l'Estat espanyol com a l'estranger, de documentació falsa.

I fou, en iniciar-se la dècada dels 80, quan, gràcies a la meua inoblidable amiga Maria Àngels Anglada, Premi Josep Pla 1978, vaig contactar amb la "Pamietes", ja que ella em facilità la seva adreça barcelonina. Es tractà d'un contacte epistolar breu, però del qual en conservo un gratíssim record. I parlant de records no puc deixar passar per alt la recordança que em féu de Teresa Pàmies la mítica expresidenta del Partido Comunista de España, Dolores Ibárruri, La Pasionaria, quan, formant part d'un reduït grup de periodistes, la vaig visitar al seu domicili madrileny on consumia els darrers temps de la seva existència, després d'haver retornat del seu dilatat exili i d'haver presidit, un cop desaparegut el règim de Franco, el Congrés de Diputats: "*Le profeso muchísimo afecto y admiración. Siempre ha sido una gran luchadora en pro de los derechos de la mujer y de la democracia. Con sus libros, y contando con su dolorosa experiencia personal, ha descubierto a la actual generación todos los horrores de nuestra Guerra Civil, provocada por los franquistas al sublevarse contra el legítimo gobierno de la República, que causó infinidad de muertos, presos y exiliados*". La Pàmies, l'any 1975, havia dedicat un assaig a La Pasionaria, el titulat *Una española llamada Dolores Ibárruri*, personatge que tindria un dels més multitudinaris funerals celebrats a la capital de l'Estat.

A Teresa Pàmies, la veu de la qual alguna vegada havia jo pogut escoltar en castellà o en català des de Girona, a través de La Pirenaica, sempre la recordaré com la gran escriptora d'un passat històric que no voldríem tornar a veure repetit.

Quan érem capitans és el meu llibre preferit de l'extensa producció literària de la "Pamietes", igual que ho és, també, per a un habitual tertulià d'Els Matins de TV3, segons confessava l'altre dia.

EMILI CASADEMONT I COMAS